Kaivosteollisuus

Lausunto 15.1.2019

Talousvaliokunta
Eduskunta

Asia: HE 269/2018 vp
HALLITUKSEN ESITYS LAEIKSI ERÄIDEN YMPÄRISTÖLLISTEN LUPAMENETTELYJEN YHTEENSOVITTAMISESTA JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYSTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ ERÄIKSI NIIHIN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Kaivosteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa lakiesityksestä ja siihen liittyvistä muiden lakien muutosesityksistä.

KAIVOSTEOLLISUUDEN VIIMEAIKAISET KEHITYSVAIHEET

Kaivostoiminta ja malminetsintä ovat kasvaneet Suomessa selkeästi 2000-luvulla. Huomattavin nousu tapahtui vuosina 2009-2013, minkä nousun myötä metalli- ja teollisuusmineraalikaivosten kokonaisliikevaihto saavutti noin 1,5 miljardia euroa vuonna 2013 (n 700 miljoonaa euroa 2009). Vahva syklisyys on kaivosalalle hyvin tyypillistä, erityisesti metallimalmikaivoksille. 2010-luvun puolivälissä heikko taloussuhdanne näkyi erityisen selvästi malminetsinnässä.

Viime vuosina on ollut nähtävissä, että kaivokset ovat jatkaneet merkittävää investointitahtia. Kaivosteollisuus ry arvioi, että kaivosala investoi vuosina 2018-2020 lähes miljardia euroa, vaikka varsinaisesti uutta tuotantokapasiteettia ei merkittävästi ole rakenteilla. Maassamme on merkittävää metallien jatkojalostusteollisuutta, joka on riippuvainen raaka-aineiden tuonnista. Tämä antaa hyvän pohjan kehittää kotimaista kaivosteollisuutta. Tässä yhteydessä on mainittava samalla suomalainen kaivosteknologiaosaaminen sekä kaivoslaitteiden valmistus. Vireillä oleva keskustelu energiamurroksesta ja erityisesti akkuklusterin mahdollisuuksista on erityisesti lisännyt mielenkiintoa kotimaiseen metallien ja mineraalien tuotantoon.

Uusiutumattomien luonnonvarojen käyttö on tutkimuksen, keskustelun ja myös poliittisten linjausten kohteena. Keskustelu on maailmanlaajuista mutta Suomea koskettaa erityisesti Euroopan Unionin sisällä käytävä keskustelu, jossa raaka-aineiden saatavuus on huomioitu aivan uudella tavalla. Samalla keskustelu Suomessa on voimistunut. Meillä kaivostoimintaan on viimeisten vuosien aikana kohdistunut osin voimakastakin kritiikkiä. Se puolestaan on kirvoittanut liikkeelle erityisesti kaivosvesiin ja –ympäristövaikutuksiin liittyvää tutkimusta sekä myös yhteiskunnallista tutkimusta.

Kaivosteollisuus ry
Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
kaivosteollisuus.fi
Y-tunnus: 1743558-8

Suomessa kaivosteollisuus on ollut mukana keskustelussa, erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämässä Suomi kestävän kaivannaisteollisuuden edelläkävijäksi - toimintaohjelmassa. Vuonna 2014 perustettu Kestävän kaivostoiminnan verkosto on kaivostoiminnan yhteiskuntavastuuta ja sidosryhmätyötä kehittävä toimielin. Kaivosteollisuus ry on ollut siinä alusta alkaen mukana ja uskomme kaivosverkoston ottavan paikkansa vuoropuhelun kehittämisessä sekä alan avoimuuden lisäämisessä.

Lupamenettelyjen yhteensovittaminen

1. Kannatamme hallituksen esitystä.

2. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ympäristö-, vesi- tai maa-aineslain mukaisen luvan sekä luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamisluvan, kaivosluvan, eräiden maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien ja kemikaalien laajamittaista käsittelyä tai varastointia koskevien lupien käsittelyvaiheita voitaisiin yhdentää siten, että lupamenettelyä koordinoi yhteensovittava viranomainen. Lupapäätökset annettaisiin edelleen erillisillä päätöksillä ja kustakin päätöksestä valitettaisiin erikseen.

3. Esitellyllä mallilla tavoitellaan useita lupia edellyttävien hankkeiden lupakäsittelyjen kokonaiskeston lyhentämistä ja osallistumismenettelyiden selkeyttämistä. Tavoitteet ovat kannatettavia, mutta esityksen tosiasialliset vaikutukset selviävät vasta, kun lakia päästään soveltamaan. *Kysymyksessä tullee olemaan välivaiheen ratkaisu, jota kehitetään edelleen*.

4. Koska lupien hakija tuntee hankkeensa ja sen aikataulutuksen parhaiten, on erittäin tärkeää, että lupien hakija voi esitetyllä tavalla vapaasti valita yhdennetäänkö lupahakemusten käsittely vai ei sekä keskeyttää halutessaan yhdennetyn käsittelyn vapaasti.

5. *Asianosaisten näkökulmasta esitys ei välttämättä ole yksinomaan selkeyttävä*, kun luvan lopulta myöntävä viranomainen ei olekaan yhteensovittava viranomainen, jonka kanssa on asioitu lupaprosessien alkuvaiheessa.

YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittaminen

6. YVA- ja lupamenettelyä on esityksen mukaan tarkoitus sovittaa yhteen siten, että YVA-selostuksesta sekä valtion lupaviranomaisessa vireillä olevasta ympäristölupahakemuksesta voitaisiin kuulla yhdennetysti. Kuulemiset voitaisiin yhdistää, jos ympäristölupaa haetaan hankkeelle tai hankkeen muutokselle, jolle ei ole hankkeen sijainnin, laajuuden tai teknisten ominaisuuksien kannalta muuta toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa. Näin ollen YVA-selostuksesta kuuleminen voitaisiin kaivosten ja erityisesti kaivosten laajennushankkeiden osalta pääsääntöisesti yhdistää ympäristöluvan kuulemiseen, koska kaivoksen sijainti on sidottu malmion sijaintiin eikä aitoja vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja useinkaan ole.

7. YVA-selostuksesta kuuleminen voitaisiin yhdistää ympäristö- tai vesilupaa koskevan kuulemisen yhteyteen myös silloin, kun kysymys on ympäristövai-

kutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 27 §:ssä tarkoitetusta perustellun päätelmän ajantasaistamisesta. Muutos on kannatettava ja vähentää todennäköisesti tehokkaasti ylimääräisiä käsittelyvaiheita hankkeissa, joiden toteuttamistapa on tarkentunut YVA-menettelyn päättymisen jälkeen.

Luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamisen sekä ympäristö- ja vesiluvan yhteiskäsittely

8. Esityksen mukaan eräät luonnonsuojelulain mukaiset poikkeamispäätökset yhdistetään samaan aikaan vireillä olevaan, samaa hanketta koskevan ympäristö- ja vesiluvan käsittelyyn. Jos lupa-asiaa käsiteltäessä ilmenee, että toimintaa varten tarvitaan myös luonnonsuojelulain mukainen lupa, luvanhakijan olisi lupaviranomaisen määräämässä ajassa saatettava vireille myös luonnonsuojelulain mukainen poikkeamislupa-asia. Käytännössä säännös tarkoittaa muutosta aikaisempaan käytäntöön, jossa lupien hakujärjestystä ei ole tarkoin säännelty.

9. *Luonnonsuojelulain mukaisen lupaharkinnan integrointi ympäristö- ja vesilupaharkintaan ei saa tarkoittaa lupaharkinnan jäykistymistä.* Ennen kuin koko ympäristö- tai vesilupahakemus hylätään sillä perusteella, että luonnonsuojelulain mukaista poikkeamislupaa ei voida myöntää, tulisi joustavasti tarkastella mahdollisuuksia muotoilla hanketta joltain osin uudelleen tai muutoin lupamääräyksillä varmistua luvan myöntämisen edellytysten täyttymisestä.

Muuta

10. Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n ja Teknologiateollisuus ry:n lausunnoissa esitetään tarkennusta yhteensovittavaan viranomaiseen siten, että yhteensovittavaksi viranomaiseksi nimettäisiin myös Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Kaivosteollisuus ry:llä ei ole huomauttamista tähän muutosesitykseen, jota ei kuitenkaan valtioneuvoston käsittelyssä ole puollettu. Kannatamme EK:n ja Teknologiateollisuus ry:n lausuntoja muilta osin.

Kunnioittavasti

KAIVOSTEOLLISUUS ry

Pekka Suomela, toiminnanjohtaja